

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 6. oktobar 2023. godine
Br.ref.: RK 2282/23

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI206/22

Podnosilac

Alush Hoti, Haxhi Hoti i Ruzhdi Hoti

**Ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova Rev. br. 160/2022 od
24. avgusta 2022. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsedavajuća
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija
Nexhmi Rexhepi, sudija, i
Enver Peci, sudija

Podnosioci zahteva

1. Zahtev su podneli Alush Hoti, Haxhi Hoti i Ruzhdi Hoti, sa prebivalištem u selu Samodraža u opštini Suva Reka, koje zastupa advokat Ekrem Agushi, iz Prištine (u daljem tekstu: podnosioci zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosioci zahteva osporavaju presudu [Rev. br. 160/2022] Vrhovnog suda Kosova (u daljem tekstu: Vrhovni sud) od 24. avgusta 2022. godine u vezi sa presudom [Ac . br. 3543/2018] Apelacionog suda Kosova (u daljem tekstu: Apelacioni sud) od 3. februara 2022. godine i presudom [C. br. 578/2014] Osnovnog suda u Prizrenu-ogranak u Suvoj Reci (u daljem tekstu: Osnovni sud) od 19. aprila 2018. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene odluke kojom su podnosiocima zahteva navodno povređena osnovna prava i slobode zagarrantovane članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na stavovima 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), članovima 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 25. [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo Br. 01/2023 (u daljem tekstu: Poslovnik).
5. Dana 7. jula 2023. godine, Poslovnik o radu Ustavnog suda Republike Kosovo br. 01/2023 je objavljen u Službenom listu Republike Kosovo i stupio na snagu 15 dana nakon njegovog objavljivanja. Shodno tome, prilikom razmatranja zahteva, Ustavni sud se poziva na odredbe gore navedenog Poslovnika. S tim u vezi, shodno pravilu 78. (Prelazne odredbe) Poslovnika o radu br. 01/2023, izuzetno će pojedine odredbe Poslovnika o radu br. 01/2018, nastaviti da se primenjuju na predmete koji su registrovani u Sudu pre njegovog stavljanja van snage, samo ukoliko su i u meri u kojoj su povoljnije za strane.

Postupak pred Sudom

6. Dana 21. decembra 2022. godine, podnosioci zahteva su podneli svoj zahtev Ustavnom sudu Kosova (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 30. decembra 2022. godine, predsednica Suda je odlukom [br. GJR. KI206/22] imenovala sudiju Remziju Istrefi-Peci za sudiju izvestioca. Istog dana, predsednica Suda je odlukom [br. KSH. KI206/22] imenovala Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Gresa Caka-Nimani (predsedavajuća), Radomir Laban i Nexhmi Rexhepi, članovi.
8. Dana 6. januara 2023. godine, zastupnik podnosilaca zahteva je dostavio Sudu punomoćje za zastupanje.
9. Dana 25. januara 2023. godine, Sud je obavestio podnosiocima o registraciji zahteva.
10. Dana 25. januara 2023. godine, Sud je obavestio Vrhovni sud o registraciji zahteva i poslao mu kopiju zahteva.
11. Dana 31 avgusta 2023. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

12. Dana 11. decembra 2014. godine, podnosioci zahteva su podneli tužbu protiv tužene Opštine Suva Reka, zbog utvrđenja prava svojine po osnovu državine – održaja na spornoj nepokretnosti (delu katastarske jedinice 00957 -o, upisane u posedovnom listu [br. 952-0] počev od postojećeg zida izgrađenog pre više od 80-90 godina).
13. Dana 19. aprila 2018. godine, Osnovni sud je presudom [C. br. 578/2014]: (I) usvojio u celosti kao osnovan tužbeni zahtev podnosioca zahteva, utvrdivši da su isti po osnovu "državine-održaja suvlasnici: sa po 1/3 dela katastarske parcele 957-0 KZ Samodraža, na mestu zvanom "Selo" u: površini od 46 m², po kulturi nekategorisani put, u merama i granicama, sa severa u dužini od 1.10 m, sa zapada 1.52 m, sa severa u krivoj liniji 28,38 m i sa juga 28,74 m; i obavezao tuženu – *Opštinu Suva Reka* da prizna ovo pravo podnosiocima zahteva i da se ovaj deo nepokretnosti upiše u katastarske knjige Direkcije za geodeziju i katastar u Suvoj Reci kao suvlasništvo sa po 1/3 idealnog dela na ime podnosioca zahteva i to u roku od 15 dana od dana pravosnažnosti ove presude; (II) obavezuje se tužena – *Opština Suva Reka* da podnosiocima zahteva plati troškove postupka u iznosu od 1,543 €, u roku od 15 dana od dana pravosnažnosti ove presude, pod pretnjom prinudnog izvršenja".
14. Neutvrđenog datuma, zastupnik tužene – Opštine Suva Reka, izjavio je žalbu protiv gore navedene presude zbog (i) bitnih povreda odredaba parničnog postupka; (ii) pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja; i (iii) pogrešne primene materijalnog prava, sa predlogom da ukine ožalbenu presudu i vrati predmet na ponovno suđenje odnosno da se meritorno odluči pri čemu će se tužba i tužbeni zahtev odbiti u celosti kao neosnovani.
15. Dana 3. februara 2022. godine, Apelacioni sud je presudom [A.C. br. 3543/2018]: (I) usvojio kao osnovanu žalbu tužene – Opštine Suva Reka, preinačio presudu [C. br. 578/2014] Osnovnog suda od 19. aprila 2018. godine i dosudio sledeće: (II) odbija se kao neosnovan tužbeni zahtev podnosioca zahteva kojim su tražili da se utvrdi da su podnosioci zahteva po osnovu državine – održaja suvlasnici sa po 1/3 dela katastarske parcele [957-0 KZ Samodraža], na mestu zvanom "Selo", u površini od 46 m², po kulturi nekategorisani put, u merama i granicama, sa istoka u dužini od 1,10 m, sa zapada 1,52 m, sa severa u krivoj liniji 28,38 m, i sa juga 28,74 m i obavezuje se tužena Opština Suva Reka da prizna podnosiocima zahteva ovo pravo i da se ovaj deo nepokretnosti upiše u katastarske knjige Direkcije za geodeziju i katastar u Suvoj Reci kao suvlasništvo sa po 1/3 idealnog dela na njihovo ime i to u roku od 15 dana od dana pravosnažnosti ove presude.
16. U obrazloženju svoje presude, Apelacioni sud je naveo sledeće: *Drugostepeni sud ne uvažava pravnu ocenu prvostepenog suda kao pravilnu i zakonitu, zbog činjenice da pobijana presuda nije zahvaćena bitnim povredama odredaba parničnog postupka iz člana 182.2 stav 2. tačka b), g), j), k) i m) Zakona br. 03/L-006 o parničnom postupku, na koje drugostepeni sud pazi po službenoj dužnosti na osnovu člana 194. Zakona br. 03/L-006 o parničnom postupku. Činjenično stanje nije dovedeno u pitanje nijednim žalbenim navodom, ali je prvostepeni sud pogrešno primenio materijalno pravo i iz tog razloga je presuda preinačena, a tužbeni zahtev podnosioca zahteva odbijen kao neosnovan na osnovu člana 195/1 pod tačkom e) u vezi sa članom 201. st. 1. pod tačkom d) Zakona br. 03/L-006 o parničnom postupku.*
17. Protiv gore navedene presude, podnosioci zahteva su podneli zahtev za reviziju zbog: (i) bitnih povreda odredaba parničnog postupka; i (ii) pogrešne primene materijalnog prava, sa predlogom da se revizija usvoji i pobijana presuda preinači, tako što će se

presuda prvostepenog suda potvrditi ili da se presuda napadnuta revizijom ukine i predmet vrati Apelacionom sudu na ponovno suđenje.

18. Dana 24. avgusta 2022. godine, Vrhovni sud je presudom [Rev. br. 160/2022] odbio, kao neosnovanu, reviziju podnosilaca zahteva podnetu protiv presude [Ac. br. 3543/2018] Apelacionog suda od 3. februara 2022. godine. U obrazloženju svoje presude, Vrhovni sud je naveo sledeće:

"[...] U gore navedenom kontekstu, tužioci nisu dokazali da su stekli svojinu po osnovu održaja (Usucapio - član 28. ZOSPO-a), odnosno, kako su tvrdili, da su državinom i savesnim držanjem dužem od 20 godina stekli svojinu na spornoj nepokretnosti.

[...]

ne može biti govora o savesnom držanju, a samim tim ni o sticanju svojine održajem, kako je predviđeno odredbom člana 28.4 gore pomenutog Zakona, prema kojoj se osim državine stvari i vremena državnine od 20 godine, zahteva i da državnina bude savesna, što, kako je prethodno navedeno, ovde nije slučaj.

[...]

U gore navedenom kontekstu, treba imati u vidu da je i odredbom člana 11. Zakona o putevima, br. 2003/11, predviđeno da "Ni jedno fizičko niti pravno lice nema prava imovinskog potraživanja u odnosu na javni put, ili deo javnog puta".

Navodi podnosilaca zahteva

19. Podnosioci zahteva tvrde da je osporena odluka doneta uz povredu njihovih osnovnih prava i sloboda utvrđenih članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP.
20. Podnosioci zahteva u vezi sa spornom nepokretnom imovinom, u suštini, iznose navode o *neobrazloženoj sudskoj odluci*, pobijajući stav redovnih sudova u pogledu utvrđenja da je nepokretnost u svojini tužene, odnosno Opštine Suva Reka, pri čemu smatraju da je ovo utvrđenje *"[...] protivrečno stvarnoj sadržini razmotrenih dokaza, sa obrazloženjem da samo akt o uknjižbi nepokretnosti u svojinu tužene, koji nije zasnovan ni na jednoj pravnoj ispravi – pravnoj tituli, kako je utvrđeno opštim imovinskim propisima, koji su bili primenljivi u bivšoj Jugoslaviji i na teritoriji bivšeg SAP Kosova i odredbama člana 20. st. 1 i 2 Zakona o osnovama svojinskopravnih odnosa (zakon koji se primenjivao na Kosovu od 1980. godine), ne predstavlja pravni osnov za sticanje prava svojine na spornoj nepokretnosti od strane tužene"*.
21. U tom smislu, podnosioci zahteva takođe tvrde da su Apelacioni i Vrhovni sud tokom postupka suđenja u ovom parničnom predmetu učinili povredu njihovih prava zagarantovanih članom 31. (Pravo na pravično i nepristrasno suđenje) Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP.
22. Konačno, podnosioci zahteva navode da: *"[...] presude Apelacionog suda Kosova i Vrhovnog suda Kosova, kojima je tužbeni zahtev tužioca odbijen kao neosnovan, nisu poštovalе ustavne standarde obrazloženosti svojih presuda i iz tog razloga tužioci ocenjuju da su gore pomenuti sudovi učinili povredu odredbi iz člana 31. Ustava i člana 6. Evropske konvencije – pravo na pravično suđenje"*.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 31.

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

- 1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.*
- 2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.*
- 3. Suđenje je javno, osim u slučajevima kada sud, iz posebnih razloga, smatra da je isključivanje štampe ili javnosti, u korist pravde, ako bi njihovo prisustvo moglo naškoditi javnom redu ili nacionalnoj sigurnosti, interesima maloletnika, ili zaštiti privatnog života stranaka u postupku, na zakonom propisan način..*

Zakon o osnovama svojinskopravnih odnosa (Sl. list SFRJ, 8. februar 1980. godine)

2. Sticanje prava svojine

Član 20. (bez naslova)

Pravo svojine stiče se po samom zakonu, na osnovu pravnog posla i nasleđivanjem.
Pravo svojine stiče se i odlukom državnog organa, na način i pod uslovima određenim zakonom.

Član 28. (bez naslova)

[...]

Savestan držalac nepokretne stvari, na koju drugi ima pravo svojine, stiče pravo svojine na tu stvar održajem protekom 20 godina.

Član 33. (bez naslova)

Na osnovu pravnog posla pravo svojine na nepokretnost stiče se upisom u javnu knjigu ili na drugi odgovarajući način određen zakonom.

Zakon br. 2003/11 o putevima

Član 11. (bez naslova)

Ni jedno fizičko niti pravno lice nema prava imovinskog potraživanja u odnosu na javni put, ili deo javnog puta.

Ocena prihvatljivosti zahteva

23. Sud prvo razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom i dalje precizirani Zakonom i Poslovníkom.

24. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1. i 7. člana 113. Ustava, kojima je utvrđeno:

“(1) Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

(7) Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

25. U nastavku, Sud se takođe poziva i na uslove prihvatljivosti koji su utvrđeni Zakonom. S tim u vezi, Sud se poziva na članove 47. [Individualni zahtevi], 48. [Tačnost podneska] i 49. [Rokovi] Zakona, kojima je propisano:

Član 47. (Individualni zahtevi)

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ”.
[...]

Član 48. (Tačnost podneska)

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49. (Rokovi)

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku...”.

26. Što se tiče ispunjenosti ovih uslova, Sud utvrđuje da su podnosioci zahteva ovlašćene strane koje osporavaju akt javnog organa, odnosno presudu [Rev. br. 160/2022] Vrhovnog suda od 24. avgusta 2022. godine, nakon što su iscrpeli sva pravna sredstva predviđena zakonom. Podnosioci zahteva su takođe razjasnili prava i slobode za koje tvrde da su im povređene, u skladu sa zahtevima iz člana 48. Zakona i podneli su svoj zahtev u skladu sa rokom koji je određen u članu 49. Zakona.

27. Pored toga, Sud razmatra da li su podnosioci zahteva ispunili uslove prihvatljivosti utvrđene u pravilu 34. (Kriterijum o prihvatljivosti) Poslovníka. Pravilo 34 (2) Poslovníka utvrđuje uslove na osnovu kojih Sud može da razmatra zahtev, uključujući i uslov da zahtev nije očigledno neosnovan. Konkretno, pravilom 34 (2) je predviđeno:

“Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim, ako je zahtev očigledno neosnovan, jer podnosilac nije dovoljno dokazao i potkrepio tvrdnju”.

28. Gore navedeno pravilo, na osnovu sudske prakse ESLJP-a i Suda, omogućava poslednje pomenutom da proglašava zahteve neprihvatljivim iz razloga koji se odnose na meritum

slučaja. Tačnije, na osnovu ovog pravila, Sud može da proglaši zahtev neprihvatljivim na osnovu i nakon ocene njegovog merituma, odnosno ako oceni da je sadržaj zahteva očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, kao što je propisano u stavu (2) pravila 34. Poslovnika.

29. Na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali i Suda, zahtev se može proglasiti neprihvatljivim kao “*očigledno neosnovan*” u celini ili samo u odnosu na određeni navod koji zahtev može sadržati. S tim u vezi, tačnije je nazivati ih “*očigledno neosnovanim navodima*”. Poslednje navedeni se, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, mogu svrstati u četiri različite grupe: (i) navodi koji se kvalifikuju kao *navodi “četvrtog stepena”*; (ii) navodi koje kategorije “*jasno ili očigledno odsustvo povrede*”; (iii) “*nepotkrepljeni ili neobrazloženi*” navodi, i na kraju, (iv) “*konfuzni i nejasni*” navodi.
30. U ovom kontekstu, kako bi ocenio prihvatljivost zahteva, odnosno da li je isti očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, Sud će prvo podsetiti na suštinu slučaja sadržanog u ovom zahtevu i odgovarajuće navode podnosioca zahteva, pri čijoj će oceni Sud primeniti standarde sudske prakse ESLJP-a, u skladu sa kojom je on, na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom.
31. U svetlu ove normativne pozadine, Sud podseća na to da je suštinsko pitanje u okolnostima konkretnog slučaja povezano sa navodom podnosioca zahteva o sticanju prava svojine po osnovu prava državine (održaja) i korišćenja imovine u dugom vremenskom periodu, a za koju parcelu tvrde da su je nasledili od svojih predaka. Osnovni sud je prvobitno usvojio tužbeni zahtev podnosioca zahteva za utvrđenje prava svojine po osnovu održaja, koju odluku je napala tužena – Opština Suva Reka. U naknadnim postupcima, Apelacioni sud je usvojio, kao osnovanu, žalbu Opštine Suva Reka, odbivši tužbeni zahtev podnosioca zahteva. Konačno, nakon zahteva za reviziju podnosioca zahteva, Vrhovni sud je odbio, kao neosnovan, zahtev za reviziju podnosioca zahteva, zaključivši da isti nisu dokazali da su stekli svojinu po osnovu održaja, kako su tvrdili da su savesnim držanjem od više od 20 godina stekli svojinu na spornoj nepokretnosti.
32. Sud, vraćajući se na razmatranje zahteva, podseća da podnosioci zahteva pred Sudom tvrde da je osporena presuda Vrhovnog suda doneta uz povredu člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP. Pozivajući se na spise predmeta, Sud primećuje da je suština navoda podnosioca zahteva povezana sa povredom prava na pravično suđenje, koja se odnosi na nedostatak obrazloženja sudskih odluka redovnih sudova.
33. Shodno tome, Sud će ovaj navod podnosioca zahteva razmatrati i analizirati sa stanovišta prava zagarantovanih članom 31. Ustava, u svetlu tumačenja člana 6.1 EKLJP, primenjujući načela koja je utvrdio ESLJP, a na osnovu kojih su ovaj Sud i redovni sudovi, u skladu sa članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužni da: “*Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom [...] tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava*”.

I. Ocena Suda povodom navoda o povredi prava na “obrazloženu odluku”

a) Opšta načela

34. Što se tiče prava na obrazloženu sudsku odluku zagarantovanog članom 31. Ustava u vezi sa članom 6.1 EKLJP, Sud na početku naglašava da on već ima konsolidovanu sudsku praksu. Ova praksa je izgrađena na osnovu sudske prakse ESLJP-a (uključujući, ali ne ograničavajući se na predmete [*Hadjianastassiou protiv Grčke*](#), br. 12945/87 presuda od 16. decembra 1992. godine; [*Van de Hurk protiv Holandije*](#), br. 16034/90,

presuda od 19. aprila 1994. godine; [Hiro Balani protiv Španije](#), br. 18064/91, presuda od 9. decembra 1994. godine; [Higgins i drugi protiv Francuske](#), br. 134/1996/753/952, presuda od 19. februara 1998. godine; [Garcia Ruiz protiv Španije](#), br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine; [Hirvisaari protiv Finske](#), br. 49684/99, presuda od 27. septembra 2001. godine; [Suominen protiv Finske](#), br. 37801/97, presuda od 1. jula 2003. godine; [Buzescu protiv Rumunije](#), br. 61302/00, presuda od 24. maja 2005. godine; [Pronina protiv Ukrajine](#), br. 63566/00, presuda od 18. jula 2006. godine; i [Tatishvili protiv Rusije](#), br. 1509/02, presuda od 22. februara 2007. godine). Pored toga, osnovna načela u pogledu prava na obrazloženu sudsku odluku su izložena i u slučajevima ovog Suda (uključujući, ali ne ograničavajući se na slučajeve [KI22/16](#), podnosilac *Naser Husaj*, presuda od 9. juna 2017. godine; [KI97/16](#), podnosilac *IKK Classic*, presuda od 9. januara 2018. godine; [KI143/16](#), podnosilac *Muharrem Blaku i drugi*, rešenje od 13. juna 2018. godine; [KI87/18](#), podnosilac zahteva *IF Skadiforsikring*, presuda od 27. februara 2019. godine, i [KI24/17](#), podnosilac *Bedri Salihu*, presuda od 27. maja 2019. godine; [KI35/18](#), podnosilac *Bayerische Versicherungsverband*, presuda od 11. decembra 2019. godine; [KI230/19](#), podnosilac *Albert Rakipi*, presuda od 9. decembra 2020. godine, stav 135; i nedavno [KI195/20](#), podnosilac *Aigars Kesengfelds*, vlasnik nebankarske finansijske institucije "Monego", presuda od 29. marta 2021. godine, stav 120).

35. U principu, Sud naglašava da garancije sadržane u članu 6.1 EKLJP, obuhvataju i obavezu sudova da navedu dovoljna obrazloženja za svoje odluke (vidi predmet ESLJP-a [H. protiv Belgije](#), br. 8950/80, presuda od 30. novembra 1987. godine, stav 53; kao i slučaj Suda [KI230/19](#), podnosilac *Albert Rakipi*, gore citiran, stav 139; i slučaj [KI87/18](#), podnosilac *IF Skadiforsikring*, stav 44).
36. Sud takođe naglašava da zasnovano na njegovoj sudskoj praksi prilikom ocene načela koje se odnosi na valjano sprovođenje pravde, odluke sudova moraju sadržavati obrazloženje na kojem se zasnivaju. Obim u kojem se primenjuje ova obaveza navođenja razloga može varirati u zavisnosti od prirode odluke i mora se odrediti u svetlu okolnosti konkretnog slučaja. Suštinski argumenti podnosioca zahteva su ti na koje se mora odgovoriti, a navedeni razlozi moraju biti zasnovani na važećem zakonu (vidi, slično tome, predmete ESLJP-a [Garcia Ruiz protiv Španije](#), br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 29; [Hiro Balani protiv Španije](#), br. 18064/91, presuda od 9. decembra 1994. godine, stav 27; i [Higgins i drugi protiv Francuske](#), br. 134/1996/753/952, presuda od 19. februara 1998. godine, stav 42; vidi, takođe, slučaj Suda [KI97/16](#), podnosilac *IKK Classic*, gore citiran, stav 48; i slučaj [KI87/18](#), podnosilac *IF Skadeforsikring*, gore citiran, stav 48). Iako ne traži da se detaljno odgovori na svaki prigovor koji predoči podnosilac zahteva, ta obaveza ipak podrazumeva da stranke u sudskom postupku mogu očekivati konkretan i izričit odgovor na one svoje navode koji su odlučujući za ishod sprovedenog postupka (vidi predmet ESLJP-a [Morerira Ferreira protiv Portugalije](#), br. 19867/12, presuda od 11. jula 2017. godine, stav 84 i sve tu navedene reference; vidi i slučajeve Suda [KI230/19](#), podnosilac *Albert Rakipi*, presuda od 9. decembra 2020. godine, stav 137; i nedavno [KI195/20](#), podnosilac *Aigars Kesengfelds*, vlasnik nebankarske finansijske institucije "Monego", presuda od 29. marta 2021. godine, stav 122).
37. Pored toga, Sud se poziva i na svoju sudsku praksu u kojoj utvrđuje da obrazloženje odluke treba da navede odnos između nalaza merituma i razmatranja dokaza, s jedne strane, i pravne zaključke suda, s druge strane. Presuda suda će povrediti ustavni princip zabrane proizvoljnosti u odlučivanju ako dato obrazloženje ne sadrži utvrđene činjenice, odgovarajuće zakonske odredbe i logičan odnos među njima (vidi slučajeve Suda br. [KI72/12](#), *Veton Berisha i Ilfete Haziri*, presuda od 17. decembra 2012. godine, stav 61; [KI135/14](#), *IKK Classic*, presuda od 9. februara 2016. godine, stav 58, i [KI97/16](#), podnosilac *IKK Classic*, presuda od 8. decembra 2017. godine; [KI87/18](#), podnosilac *IF*

Skadeforsikring", presuda od 27. februara 2019. godine, stav 44; [KI230/19](#), podnosilac *Albert Rakipi*, presuda od 9. decembra 2020. godine, stav 138; i nedavno slučaj [KI195/20](#), podnosilac *Aigars Kesengfelds*, vlasnik nebankarske finansijske institucije "Monego", presuda od 29. marta 2021. godine, stav 123).

b) *Primena gore navedenih načela na okolnosti konkretnog slučaja*

38. Pozivajući se na navode koji su izneti u zahtevu, Sud podseća da se glavni navod podnosioca zahteva odnosi na nedostatak obrazloženja presuda Apelacionog i Vrhovnog suda, po pitanju neusvajanja njihovog tužbenog zahteva koji se odnosi na utvrđenje prava svojine po osnovu održaja.
39. Povodom ovog navoda podnosioca zahteva, Sud se poziva na relevantne delove presude [A.C. br. 3543/2018] Apelacionog suda od 3. februara 2022. godine, koji je obrazložio: "Drugostepeni sud ne uvažava pravnu ocenu prvostepenog suda kao pravilnu i zakonitu, zbog činjenice da pobijana presuda nije zahvaćena bitnim povredama odredaba parničnog postupka iz člana 182.2 stav 2. tačka b), g), j), k) i m) Zakona br. 03/L-006 o parničnom postupku, na koje drugostepeni sud pazi po službenoj dužnosti na osnovu člana 194. Zakona br. 03/L-006 o parničnom postupku. Činjenično stanje nije dovedeno u pitanje nijednim žalbenim navodom, ali je prvostepeni sud pogrešno primenio materijalno pravo i iz tog razloga je presuda preinačena, a tužbeni zahtev podnosioca zahteva odbijen kao neosnovan na osnovu člana 195/1 pod tačkom e) u vezi sa članom 201. st. 1. pod tačkom d) Zakona br. 03/L-006 o parničnom postupku.

[...]

U uverenju P-72116038-00957-0, koji je dana 04.12.2014. godine izdala Opštinska katastarska kancelarija Suva Reka, sadrži podatke o katastarskoj jedinici i to broj katastarske jedinice 957-0, vrsta svojine – društvena svojina, u površini od 260 m2, trenutna namena parcela NEKATEGORISANI PUT, mesto zvano "Selo", Katastarska zona Samodraža, opština Suva Reka.

U članu 11. Zakona o putevima br. 2003/11 se izričito kaže: "Ni jedno fizičko niti pravno lice nema prava imovinskog potraživanja u odnosu na javni put, ili deo javnog puta".

U ovoj liniji argumentacije, Sud takođe stavlja naglasak i na sledeće obrazloženje osporene presude Vrhovnog suda, kojim je odbijen zahtev za reviziju podnosioca zahteva: "[...] U gore navedenom kontekstu, tužioci nisu dokazali da su stekli svojinu po osnovu održaja (*Usucapio* - član 28. ZOSPO-a), odnosno, kako su tvrdili, da su državinom i savesnim držanjem dužem od 20 godina stekli svojinu na spornoj nepokretnosti.

[...]

ne može biti govora o savesnom držanju, a samim tim ni o sticanju svojine održajem, kako je predviđeno odredbom člana 28.4 gore pomenutog Zakona, prema kojoj se osim državine stvari i vremena državine od 20 godine, zahteva i da državina bude savesna, što, kako je prethodno navedeno, ovde nije slučaj.

[...]

U gore navedenom kontekstu, treba imati u vidu da je i odredbom člana 11. Zakona o putevima, br. 2003/11, predviđeno da "Ni jedno fizičko niti pravno lice nema prava imovinskog potraživanja u odnosu na javni put, ili deo javnog puta".

40. Pozivajući se na presudu Apelacionog suda, Sud ocenjuje da je isti sveobuhvatno i detaljno adresirao aspekte predmeta po pitanju odbijanja tužbenog zahteva podnosioca zahteva, pri čemu je zaključio da osporena katastarska jedinica figurira kao društvena svojina, sa trenutnom namenom kao nekategorisani put, Apelacioni sud se među konkretnim razlozima za svoju odluku oslonio i na član 11. Zakona o putevima, kojim je izričito utvrđena zabrana odobravanja prenosa svojine na javnim putevima.
41. Pored toga, Sud primećuje da je Vrhovni sud, po pitanju sticanja svojine održajem, razmatrao savesnu državinu, pri čemu se osim državine i vremenskog trajanja od 20 godina, zahteva i element savesnosti u skladu sa odredbama člana 28. ZOSPO-a. Pored toga, Vrhovni sud je takođe pomenuo i odredbu člana 11. Zakona o putevima, kojim su zabranjena potraživanja svojine na javnim putevima ili delovima javnih puteva.
42. Sud, na osnovu prethodno razrađenih opštih načela ESLJP-a i na osnovu obrazloženja redovnih sudova, ocenjuje da su u slučaju podnosioca zahteva, redovni sudovi doneli svoje odluke u potpunom skladu sa standardima prava na pravično i nepristrasno suđenje. To stoga što je iz spisa predmeta jasno da je odlučivanje bilo zasnovano na različitim dokazima, iskazima svedoka i ocenama veštaka. Shodno tome, Sud smatra da su redovni sudovi ispunili svoju ustavnu obavezu da pruže dovoljno pravno obrazloženje po pitanju zahteva i navoda podnosioca zahteva. Kao rezultat toga, Sud smatra da su podnosioci zahteva imali pogodnosti prava da prime obrazloženu sudsku odluku, u skladu sa članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP.
43. S tim u vezi, Sud smatra važnim da naglasi opšti principijelni stav da “pravičnost” koja se garantuje članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, nije “suštinska”, već “procesna” pravičnost. U praktičnom smislu, i u principu, ova procesna pravičnost se izražava kroz kontradiktorni postupak u kome se stranke saslušavaju i nalaze u istim uslovima pred Sudom (vidi, između ostalog, slučaj Suda KI131/19, podnosilac *Sylë Hoxha*, rešenje o neprihvatljivosti od 21. aprila 2020. godine, stav 57; i KI49/19, gore citiran, stav 55). To tačnije znači da se strankama u pravičnom i nepristrasnom postupku mora: (i) omogućiti sprovođenje postupka na osnovu načela procesne kontradiktornosti; (ii) dati mogućnost da tokom različitih faza postupka predoče argumente i dokaze koje smatraju relevantnim za svoj slučaj; (iii) garantovati da su svi argumenti i dokazi koji su bili relevantni za rešavanje njihovog slučaja, propisno saslušani i razmotreni od strane nadležnih sudova; (iv) garantovati da su činjenice i pravni navodi u sudskim odlukama detaljno razmotreni i obrazloženi; i, u skladu sa okolnostima slučaja; (v) garantovati da su postupci, u celini gledano, bili pravični i nepristrasni (vidi, između ostalog, predmet ESLJP-a *Garcia Ruiz protiv Španije*, gore citiran, stav 29; i slučaj Suda KI131/19, gore citiran, stav 58).
44. Sud zaključuje da u okolnostima konkretnog slučaja, podnosioci zahteva nisu argumentovali da gore navedeni standardi i garancije iz člana 31. Ustava u vezi sa pravom na obrazloženu odluku nisu primenjeni. Podnosioci zahteva mogu i dalje biti nezadovoljni ishodom suđenja u svom predmetu, međutim, to nezadovoljstvo samo po sebi ne može da pokrene argumentovanu tvrdnju o povredi osnovnih prava i sloboda zagwarantovanih Ustavom (vidi predmet ESLJP-a: [Mezotur-Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske](#), br. 5503/02, presuda od 26. jula 2005. godine, stav 21).
45. Shodno tome, Sud smatra da je ovaj navod podnosioca zahteva koji se odnosi na neobrazloženu sudsku odluku očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i iz tog razloga se zahtev u celini proglašava neprihvatljivim u skladu sa članom 113.7 Ustava i pravilom 34 (2) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Republike Kosovo, u skladu sa članom 113.1 i 113.7 Ustava, članom 20. Zakona i pravilima 34 (2) i 48 (1)(b) Poslovnika, dana 31 avgusta 2023. godine, jednoglasno:

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- III. DA OBJAVI ovo rešenje u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona; i
- IV. Ovo rešenje stupa na snagu na dan objavljivanja u Službenom listu, u skladu sa stavom 5, člana 20. Zakona.

Sudija izvestilac

Remzije Istrefi-Peci

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani